

DET KONGELIGE
KULTURDEPARTEMENT

Prop. 58 L

(2018–2019)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Endringer i kringkastingsloven mv.
(Kringkastingsrådet, tilgjengeliggjøring for
personer med funksjonsnedsettelse mv.)

Innhold

1	Proposisjonens hovedinnhold	5	5.4	Høringen	19
			5.4.1	Innledning	19
			5.5	Høringsinstansenes syn	19
2	Bakgrunn	7	5.6	Departementets vurdering	20
2.1	Bakgrunnen for forslagene	7	5.6.1	Krav til teksting av NRKs direkte- sendte riksdekkende tv-program	20
2.2	Høringen	7			
2.3	Generelt om høringsinstansenes syn	9	5.6.2	Krav til NRKs tilbud med hensyn til tegnspråk, lydtekst og synstolking	20
3	Kringkastingsrådet	10	5.6.3	Krav til tilgjengelig tekst på programmer som legges ut i NRKs audiovisuelle bestillings- tjeneste	20
3.1	Gjeldende rett	10			
3.2	Regulering i enkelte andre land	10			
3.3	Alternativer til Kringkastingsrådet	11	5.6.4	Krav til teksting av NRKs distriktssendinger	21
3.3.1	Høringen	11	5.6.5	Krav til teksting av NRKs program på samisk	21
3.3.2	Høringsinstansenes syn	11	5.6.6	Krav til kommersielle kringkastere	21
3.3.3	Departementets vurdering	12			
3.4	Avgrensning av mandatet mot medienes selvdømmeordning	12	6	Produktplassering	22
3.4.1	Høringen	12	6.1	AMT-direktivet	22
3.4.2	Høringsinstansenes syn	12	6.2	Gjeldende rett	22
3.4.3	Departementets vurdering	13	6.3	Høringen	22
3.5	Sammensetning og oppnevning av Kringkastingsrådet	14	6.4	Høringsinstansenes syn	22
3.5.1	Høringen	14	6.5	Departementets vurdering	22
3.5.2	Høringsinstansenes syn	14			
3.5.3	Departementets vurdering	14	7	Øvrige endringer	24
3.6	Øvrige forslag om Kringkastingsrådet	14			
4	Overføring av vedtakskompe- tanse – forhåndsgodkjenning av nye NRK-tjenester	16	8	Økonomiske og administrative konsekvenser	25
4.1	Gjeldende rett	16	9	Merknader til de enkelte bestemmelser	26
4.2	Høringen	16	9.1	Endringer i kringkastingsloven ...	26
4.3	Høringsinstansenes syn	16	9.2	Endringer i markedsføringsloven	27
4.4	Departementets vurdering	17			
5	Tilgjengeliggjøring for personer med funksjonsnedsettelse	18		Forslag til lov om endringer i kringkastingsloven mv. (Kringkastings- rådet, tilgjengeliggjøring for personer med funksjonsnedsettelser mv.)	29
5.1	AMT-direktivet	18			
5.2	Gjeldende rett	18			
5.3	Regulering i enkelte andre land	18			

Prop. 58 L

(2018–2019)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Endringer i kringkastingsloven mv. (Kringkastingsrådet, tilgjengeliggjøring for personer med funksjonsnedsettelse mv.)

*Tilråding fra Kulturdepartementet 29. mars 2019,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Solberg)*

1 Proposisjonens hovedinnhold

Kulturdepartementet foreslår i denne proposisjonen endringer i lov av 4. desember 1992 nr. 127 om kringkasting og audiovisuelle bestillingstjenester (kringkastingsloven).

Proposisjonen inneholder forslag til endringer i kringkastingslovens regler om Kringkastingsrådet. Departementet foreslår at Kringkastingsrådet videreføres og at reglene for oppnevning endres slik at Stortinget oppnevner ti av rådets fjorten medlemmer. Videre foreslås det at det tas inn en bestemmelse som skal legge til rette for en mer balansert og representativ sammensetning av rådet. For å sikre en avgrensning av rådets virksomhet mot pressens selvdømming, foreslås det at nærmere regler fastsettes i forskrift om at Kringkastingsrådet skal vike i saker som er klaget inn for Pressens Faglige Utvalg.

Etter kringkastingsloven § 6-1 a avgjør Kongen i statsråd om det skal gis tillatelse til å innlemme nye tjenester i NRKs allmennkringkas-

tingsoppdrag. Departementet foreslår at vedtakskompetansen for godkjenning av nye NRK-tjenester overføres fra Kongen i statsråd til Medietilsynet.

I dag stiller kringkastingsloven § 2-19 konkrete og relativt detaljerte krav til kringkastere om å gjøre fjernsynsprogram tilgjengelig for døve og personer med nedsatt hørsel ved teksting. Kulturdepartementet foreslår i proposisjonen mer omfattende krav til kringkasterne ved at tilgjengeliggjøringen utvides til å omfatte nye grupper av personer med nedsatt funksjonsevne gjennom krav til synstolking, tegnspråktolking og lydtekst. NRK blir dessuten pålagt å tekste innhold som publiseres på audiovisuelle bestillingstjenester. Departementet foreslår at kringkastingsloven heretter skal inneholde en overordnet bestemmelse som slår fast kringkasternes plikt til å gjøre innhold tilgjengelig for personer med funksjonsnedsettelse og at de konkrete kvantitative kravene fastsettes i forskrift.

Endringer i kringkastingsloven mv. (Kringkastingsrådet, tilgjengeliggjøring for personer med funksjonsnedsettelse mv.)

Endelig omfatter proposisjonen endringer i § 3-6 i kringkastingsloven som innebærer at bestemmelsene om produktplassering utvides til å omfatte radio.

2 Bakgrunn

2.1 Bakgrunnen for forslagene

Lovforslaget følger opp anmodningsvedtak og forutsetninger lagt av ulike stortingsflertall i tilknytning til behandlingen av Meld. St. 38 (2014–2015) *Open og opplyst*, jf. Innst. 178 S (2015–2016).

En samlet stortingskomite sluttet seg ved behandlingen av Meld. St. 38 (2014–2015) til regjeringens forslag om å videreføre Kringkastingsrådet og gjorde i den forbindelse flere anmodningsvedtak (jf. Innst. 178 S (2015–2016)). Regjeringen utkvitterte de fleste av disse anmodningsvedtakene i Meld. St. 14 (2016–2017) og Meld. St. 15 (2016–2017). To anmodningsvedtak som gjaldt oppnevning av Kringkastingsrådet og avgrensning av rådets mandat samt publikums klageadgang, ble ikke behandlet i de nevnte stortingsmeldingene:

- Vedtak 502 Stortinget ber regjeringen foreslå avgrensning av Kringkastingsrådets mandat, samt endring i oppnevning av medlemmer til Kringkastingsrådet.
- Vedtak 503 Stortinget ber regjeringen utrede alternative modeller for å ivareta publikums klageadgang og kontakt med NRK.

I Meld. St. 38 (2014–2015) *Open og opplyst* vurderte departementet videre ulike former for avgrensning av NRKs allmennkringkasteroppdrag. Departementet viste til at NRK-plakaten har gitt NRK rom for dynamisk utvikling av innholdstilbudet i tråd med folks interesser og åpnet for at NRK er til stede på plattformer folk bruker. Departementet konkluderte på grunnlag av utredninger som ble gjennomført i forbindelse med meldingen at det ikke var grunnlag for å innføre negative begrensninger i NRKs tilbud og at NRK kunne opprettholde sine eksisterende tjenester. Departementet slo videre fast at nye NRK-tjenester i hovedsak skal være av redaksjonell karakter. Departementet konkluderte med at det ville være å endre kringkastingsloven slik at kompetansen til å forhåndsgodkjenne nye NRK-tjenester blir flyttet fra Kongen i statsråd til Medietilsynet. Formålet med endringen er å gjøre beslutningene mer faglig funderte og mindre politiserte. Ved

behandlingen av meldingen sluttet flertallet i Stortinget seg til forslagene, jf. Innst. 178 S (2015–2016).

Forslagene om endringer i kringkastingslovens bestemmelser om tilgjengeliggjøring for personer med funksjonsnedsettelse bygger på Meld. St. 38 (2014–2015) der Kulturdepartementet uttalte at det vil bli lagt større vekt på hensynet til disse gruppene. Blant annet understreket departementet at tilbudet til personer med funksjonsnedsettelse bør reflektere medieutviklingen og at kravene til NRK bør omfatte flere grupper enn hørselshemmede. Departementet viste til at det i forbindelse med en revisjon av kringkastingsloven ville høre forslag om endring av kringkastingslovens regler om universell utforming. Stortinget sluttet seg ved behandlingen av meldingen til departementets forslag.

Proposisjonens forslag om å tillate produkt-plassering i radio har bakgrunn i Stortingets behandling av Prop. 102 L (2016–2017) *Endringer i kringkastingsloven (reklame og sponsing mv.)*, jf. Innst. 363 L (2016–2017). Kringkastingsloven § 3-6 skiller mellom realsponsing av betydelig verdi, som skal følge regelverket for produkt-plassering, og realsponsing¹ av ubetydelig verdi, som følger regelverket for sponsing (med unntak av kravet om identifisering). Med dagens ordlyd i kringkastingsloven § 3-6 første ledd, er produkt-plassering i radio ikke tillatt. Det innebærer i praksis at radioaktører ikke kan tilby realsponsing som involverer premier med en verdi som overstiger 10 000 kroner.

2.2 Høringen

Departementet sendte 12. januar 2018 på høring et forslag til endringer i kringkastingsloven, kringkastingsforskriften mv, med frist for merknader 23. februar 2018. Høringsnotatet ble sendt til følgende instanser:

¹ Realsponsing innebærer at en kringkaster eller et produksjonsselskap mottar varer eller tjenester gratis mot at disse blir eksponert i et program.

Departementene

Barneombudet
 Forbrukerombudet
 Forbrukerrådet
 Høyskolen i Oslo og Akershus (nå: Oslo
 Metropolitan University – Storbyuniversitetet)
 Universitetet i Bergen, Institutt for
 informasjons- og medievitenskap
 Universitetet i Oslo, Institutt for medier og
 kommunikasjon
 Konkurransetilsynet
 Medietilsynet
 Norges Handelshøyskole
 Norsk filminstitutt
 Sámediggi/Sametinget
 Språkrådet
 Universitetet i Tromsø
 Universitetet i Trondheim

Fylkeskommunene

Kringkastingsrådet
 NRK AS

Abelia
 Aller Media AS
 Altibox AS
 Amedia AS
 Annonserforeningen – ANFO
 BarneVakten
 Bergen Media By
 Bonnier Media
 Discovery Networks Norway
 Egmont
 Familie & Medier
 Get
 HBO Nordic
 Hørselshemmedes Landsforbund
 IKT-Norge
 Institutt for journalistikk
 Institutt for samfunnsforskning
 Kabel-Norge
 Kringkastingsringen
 Landslaget for Lokalaviser
 Mediebedriftenes Landsforening
 Modern Times Group AB
 Noregs Mållag
 Norges Blindeforbund
 Norges Døveforbund
 Norges markedsføringsforbund
 Norges televisjon AS
 Norsk Journalistlag
 Norsk Lokalradioforbund
 Norsk presseforbund

Norsk Redaktørforening
 P4 Radio Hele Norge
 Radio Energy, NRJ Norge AS
 Riksmålsforbundet
 Schibsted ASA
 Telenor Broadcast Holding AS
 TV 2 AS
 TVNorge AS
 VG
 Viasat AS
 Virke
 Yrkesorganisasjonenes sentralforbund

Følgende har uttalt at de ikke har merknader i saken:

Helse- og omsorgsdepartementet
 Justis- og beredskapsdepartementet
 Kunnskapsdepartementet
 Utenriksdepartementet

Altibox

Følgende instanser har uttalt seg om realiteten i forslaget:

Medietilsynet
 NRK AS
 Språkrådet
 Discovery Networks Norway
 Familie & Medier
 Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon
 Hørselshemmedes Landsforbund
 Kringkastingsringen
 Mediebedriftenes Landsforening
 Norges Blindeforbund
 Norges Døveforbund
 Norsk Journalistlag
 Norsk presseforbund
 Norsk Redaktørforening
 NITO v. NRK Lisensavdelingen
 NTL v. NRK Lisensavdelingen
 Schibsted ASA
 Slipplisens AS
 Stiftelsen Signo
 Tro og Medier
 TV 2 AS

I tillegg har departementet mottatt 16 uttalelser fra privatpersoner (de fleste anonyme) som i første rekke er kritiske til kringkastingsavgiften, og som ikke har uttalt seg om realiteten i forslagene som omfattes av høringen, eller forslagene som omfattes av denne proposisjonen.

2.3 Generelt om høringsinstansenes syn

Enkelte høringsinstanser mener Kringkastingsrådets mandat ikke er forenlig med kringkastings sjefens lovfestede redaksjonelle uavhengighet eller pressens selvdømmeordning. Disse høringsinstansene ønsker å legge ned Kringkastingsrådet og erstatte det med en ordning som administreres av NRK selv. Flere høringsinstanser tar til orde for å etablere strengere, formelle hindre mot at Kringkastingsrådet behandler saker som gjelder medieetikk. Noen høringsinstanser mener det vil styrke rådets uavhengighet fra staten som eier dersom Stortinget får oppnevne alle eller flere av Kringkastingsrådets medlemmer.

Alle høringsinstansene som har uttalt seg støtter forslaget om overføring av vedtakskompetanse

fra Kongen til Medietilsynet i saker om forhåndsgodkjenning av nye NRK-tjenester. NRK er imidlertid kritisk til at klagebehandlingen i slike saker legges til Medieklagenemnda og ønsker i stedet at departementet skal behandle slike klager.

Høringsinstansene som uttalte seg om spørsmålet støtter forslaget om at kringkastingsloven bør inneholde overordnede krav om tilrettelegging for personer med funksjonsnedsettelse, mens mer detaljerte regler bør fastsettes i forskrift.

Samtlige høringsinstanser som uttaler seg om spørsmålet støtter forslaget om å endre reglene om produktplassering. Forslaget innebærer at radio blir underlagt tilsvarende regler som tv og audiovisuelle bestillingstjenester når det gjelder produktplassering.

3 Kringkastingsrådet

3.1 Gjeldende rett

Kringkastingsrådets virksomhet er regulert i kringkastingsloven kapittel 7. Rådets mandat er fastsatt i § 7-1, der det heter at rådet skal drøfte og uttale seg om hovedlinjene for programvirksomheten i NRK og de programsaker som kringkastingssjefen forelegger for det, eller som rådet selv finner grunn til å ta opp. Styret og kringkastingssjefen kan dessuten innhente rådets uttalelse i administrative og økonomiske saker. I tillegg inneholder bestemmelsen en hjemmel for Kongen til å fastsette instruks for Kringkastingsrådet.

Kringkastingsrådets sammensetning er regulert i kringkastingsloven § 7-2, der det går frem at rådet skal bestå av 14 medlemmer med personlige varamedlemmer. Rådet oppnevnes i dag av Stortinget (8 medlemmer) hvorav ett medlem er lederen av Samisk Programråd, og regjeringen (6 medlemmer, herunder leder og nestleder). Medlemmene oppnevnes for en periode på fire år og kan bare gjenoppnevnes én gang. Bestemmelsen gir dessuten lederen for Kringkastingsrådet, eller et medlem i dennes sted, adgang til å møte i styret og delta i drøftingene.

Kjønnsbalansen i offentlige utvalg, styrever, råd mv. er regulert i likestillings- og diskrimineringsloven. Etter § 28 første ledd bokstav e i loven skal hvert kjønn være representert med minst 40 prosent i utvalg med flere enn ni medlemmer.

3.2 Regulering i enkelte andre land

Det er betydelig variasjon i våre naboland når det gjelder systemer for håndtering av henvendelser fra seere og lyttere over programvirksomheten til allmennkringkasterne. Ingen andre land har ordninger som tilsvarer Kringkastingsrådet.

Danmark

I Danmark reguleres presseetikk i en egen medieansvarslov. Etter denne loven skal klager om overtredelse av god presseskikk hos allmennkringkas-

tere rettes til kringkasteren selv. Bare de som er direkte eller indirekte berørt har rett til å klage. Allmennkringkasterens vedtak i klagesaker kan påklages til Pressenævnet, som er oppnevnt av justisministeren. Klager fra publikum over DRs innhold eller tjenester som ikke gjelder brudd på god presseskikk behandles av virksomheten selv i første instans. Dersom klageren ikke er fornøyd med svaret, kan den påklages til en såkalt «brukernes redaktør», som er oppnevnt av DRs styre og følgelig uavhengig av virksomhetens ledelse. Brukernes redaktør avgjør selv hvilke klager som skal behandles og håndterer i første rekke klager av prinsipiell betydning.

Sverige

Sverige har en ordning der klager over presseetikk i (trykt) presse behandles av bransjens selv-dømmeorgan, Allmänhetens Pressombudsman, mens klager over presseetikk i kringkasting behandles av Granskningsnämnden för radio och tv. Granskningsnämnden er oppnevnt av regjeringen og administrativt plassert i det statlige organet Myndigheten för press, radio och tv. Mediebransjen har i lengre tid argumentert for at det er behov for et felles medieetisk organ for presse og kringkasting som er uavhengig av myndighetene. De svenske allmennkringkasterne håndterer klager over programvirksomheten internt.

Storbritannia

Storbritannia har i likhet med Sverige en todelt modell. Klager som gjelder trykt presse behandles i et selv-dømmeorgan, mens klager som gjelder kringkasting behandles administrativt i det offentlige reguleringsorganet Ofcom etter regler fastsatt i egne etiske retningslinjer (the Broadcasting Code) for kringkasterne under britisk jurisdiksjon. Ofcom behandler vanligvis ikke klager over BBCs programmer før de er uttømmende behandlet internt i BBC. BBC håndterer og besvarer følgelig brotparten av klagen og henvendelsene om programvirksomheten internt.

Finland

Finland har i likhet med Norge en frivillig bransjestyrt selvdømmeordning – Opinionsnämnden för massmedier – som håndterer medieetikk for alle redaksjonelle medier. Allmennkringkasteren Yle er medlem av selvdømmeordningen. Man har intet særskilt organ som behandler klager fra publikum over Yles programvirksomhet eller samfunnsoppdrag for øvrig. Eventuelle klager over innholdet håndteres av Yles ansvarlige redaktør.

3.3 Alternativer til Kringkastingsrådet

3.3.1 Høringen

I høringen viste departementet til at en samlet stortingskomite ved behandlingen av Meld. St. 38 (2014–2015) sluttet seg til regjeringens forslag om å videreføre Kringkastingsrådet. Komiteen ba samtidig i et anmodningsvedtak regjeringen om å «utrede alternative modeller for å ivareta publikums klageadgang og kontakt med NRK», jf. Innst. 178 S (2015–2016). I høringsnotatet drøftet departementet to modeller som kan ivareta publikums klageadgang og kontakt med NRK, henholdsvis et NRK-internt ombud for publikum og et statlig oppnevnt organ.

Et NRK-internt ombud innebærer at politiske myndigheter ikke lenger vil ha noen direkte innflytelse på organet som håndterer klagemål og andre henvendelser om programvirksomheten. Mandatet til et ombud vil på samme måte som for Kringkastingsrådet kunne tilpasses slik at det ikke kommer i konflikt med medienes selvdømmeordning, jf. drøftingen av avgrensning av klageorganets mandat nedenfor. Et ombud vil kunne pålegges en transparent rapportering om klager og klagebehandlingen og slik bidra til offentlighet rundt publikums klagemål mot NRK. Departementet pekte imidlertid på at et ombud ikke vil være like representativt som et råd bestående av 14 medlemmer med variert bakgrunn og dermed ikke vil bidra til en like åpen og mangfoldig offentlig meningsbrytning der avvikende synspunkter kommer til uttrykk, slik Kringkastingsrådet gjør. Det kan også innvendes at et klageorgan oppnevnt av NRK ikke vil ha tilstrekkelig avstand til virksomhetene og NRKs daglige ledelse. Det kan føre til at NRKs legitimitet svekkes dersom publikum taper tillit til at klagebehandlingen er åpen, upartisk og objektiv.

Departementet la videre til grunn at lovregulert medieetikk i regi av et myndighetsorgan som håndterer brudd på medieetiske retningslinjer, til-

svarende ordningene man har i Storbritannia og Sverige, ikke er aktuell politikk. Det hersker bred politisk enighet om at pressens selvdømmeordning fungerer godt. Departementet utelukket derfor at det offentlige skal ta et større ansvar for å regulere eller håndheve medieetiske regler.

Sakene Kringkastingsrådet behandler baserer seg for en stor del på innkomne klager. Rådet fungerer slik som en kanal for den jevne borger inn i NRK. Ifølge opplysninger fra NRK, har antall henvendelser til Kringkastingsrådet økt fra mellom 100 og 200 i årene 2010–2012 til 838 i 2014, 6790 henvendelser i 2015, 760 i 2016 og ca. 8100 i 2017, noe som kan tyde på at rådet fungerer som en kanal for publikums engasjement. Kringkastingsrådets møter og møtereferater har siden 1994 vært åpne for presse og publikum og strømmes nå også direkte på nettet.

Departementet la til grunn at det er legitimt og ønskelig å opprettholde en mekanisme som gir borgerne anledning til åpen behandling av klager over forhold ved allmennkringkasterens virksomhet som man mener ikke er i samsvar med oppdraget. I høringsnotatet konkluderte departementet derfor med at Kringkastingsrådet bør videreføres.

3.3.2 Høringsinstansenes syn

Blant høringsinstansene som har uttalt seg om Kringkastingsrådet og alternative måter å organisere klagebehandlingen på har flere prinsipielle innvendinger mot rådet.

Norsk Redaktørforening, *Norsk Journalistlag*, *TV 2* og *Schibsted* mener Kringkastingsrådet ikke lar seg forene med prinsippene som er nedfelt i Redaktørplakaten og lov om redaksjonell fridom i media. Disse instansene tar til orde for å avvikle Kringkastingsrådet.

Norsk Journalistlag mener at Kringkastingsrådet bør erstattes av en «publikumskontakt som har fokus på de bredere temaer og diskusjoner» i regi av NRK selv. NJ forutsetter at saksbehandlingen ikke skal være intern, men underlegges full notoritet og offentlighet. En slik ordning vil etter NJs vurdering bedre opprettholde en offentlig arena hvor hovedlinjene i NRKs programvirksomhet kan drøftes. Redaktørforeningen tar også til orde for en klageordning forvaltet av NRK selv.

Dersom Kringkastingsrådet videreføres mener *Redaktørforeningen*, *NJ*, *TV 2* og *Schibsted*, i likhet med *MBL*, *Norsk Presseforbund* og *Discovery*, at det er nødvendig å avgrense Kringkastingsrådets mandat tydeligere enn det departementet foreslår i høringsnotatet. En slik avgrens-

ning må effektivt utelukke at Kringkastingsrådet behandler klager som gjelder presseetikk.

NRK og Medietilsynet støtter på sin side departementets forslag om å formalisere Kringkastingsrådets gjeldende praksis med å vike i saker som gjelder medieetikk ved å fastsette dette prinsippet i forskrift.

3.3.3 Departementets vurdering

Etter departementets syn er det ønskelig å opprettholde en mekanisme som gir borgerne anledning til en offentlig behandling av klager over forhold ved allmennkringkasterens virksomhet. Ordningen bidrar etter departementets oppfatning til å styrke allmennkringkasterens legitimitet i befolkningen. Kringkastingsrådet gir råd til kringkastingssjefen om programvirksomheten. Kringkastingssjefen står fritt til å følge rådene. Rådet har følgelig ingen formell myndighet over redaksjonelle beslutninger.

En eventuell avvikling av Kringkastingsrådet vil innebære at den som har klagemål rettet mot NRK vil måtte henvende seg til NRK selv, med mindre klagen gjelder presseetiske spørsmål. Departementet er enig i at en ordning organisert av kringkastingssjefen/NRK et godt stykke på vei vil kunne ivareta funksjonene Kringkastingsrådet i dag fyller. Dette forutsetter imidlertid at behandlingen av klager skjer på en måte som sikrer offentligheten innsyn i premissene for klagebehandlingen og NRKs vurderinger av klagen. En slik ordning vil derimot ikke uten videre gi den bredden av perspektiver som et råd med representasjon fra hele landet med variert bakgrunn og kompetanse gir. Et NRK-internt system vil også kunne innebære risiko for svekket tillit til klagebehandlingen er åpen, uhildet og upartisk.

På grunnlag av vurderingene ovenfor foreslår departementet at Kringkastingsrådet videreføres. Departementet viser for øvrig til de foreslåtte endringene i reglene om å avgrense rådets mandat i forskrift, samt forslagene om å endre reglene for sammensetning og oppnevning, se kapittel 3.4 og 3.5 nedenfor.

3.4 Avgrensning av mandatet mot medienes selvdømmeordning

3.4.1 Høringen

I høringen viste departementet til at en samlet stortingskomite ved behandlingen av Meld. St. 38

(2014–2015) sluttet seg til å videreføre ordningen med Kringkastingsrådet, men samtidig understreket at grensene mot pressens selvdømmeordning (PFU) bør tydeliggjøres. Stortingsflertallet begrunnet anmodningsvedtaket om å be regjeringen foreslå en avgrensning av Kringkastingsrådets mandat slik (jf. Innst. 178 S (2015–2016)):

Flertallet mener det er viktig at Kringkastingsrådet er et lavterskeltilbud for lisensbetalerne. Kringkastingsrådet er et rådgivende organ som har til oppgave å drøfte og uttale seg om hovedlinjene i NRKs programvirksomhet. Pressens Faglige Utvalg (PFU) har som oppgave å komme med fellelser som skal offentliggjøres av mediene, og det finnes en sterk norm om at de skal etterleves i praksis. Det er derfor viktig at grenseoppgangen mot PFU er tydelig. Flertallet ønsker også at det skal ses på om Kringkastingsrådet skal ha ansvar for å videre- sende saker som er av generell faglig presse- etisk karakter til PFU.

Departementet vurderte det slik at hensynet til medienes selvdømmeordning kan tilsi at Kringkastingsrådets praksis om å vike i saker som i hovedsak gjelder medieetikk formaliseres. Departementet foreslo derfor å fastsette en slik regel i en fremtidig forskrift fastsatt med hjemmel i kringkastingsloven § 7-1. Departementet identifiserte i høringen flere forhold som innebærer at det kan være komplisert å avgrense absolutt mandatet til Kringkastingsrådet uten at man samtidig risikerer å snevre inn publikums adgang til å få behandlet klager over NRKs innhold.

3.4.2 Høringsinstansenes syn

Som nevnt over, mente et flertall av høringsinstansene som representerer bransjen og bransjeorganisasjonene, at det er nødvendig å avgrense Kringkastingsrådets mandat mer absolutt enn det departementet foreslår i høringsnotatet, dersom Kringkastingsrådet videreføres. En slik avgrensning må sikre at Kringkastingsrådet ikke kan behandle klager som gjelder presseetikk slik at pressens selvdømmeordning svekkes. Ingen av høringsinstansene fremmet forslag til hvordan en slik avgrensning konkret kan utformes.

NRK og Medietilsynet støtter departementets forslag om å formalisere Kringkastingsrådets praksis med å vike i saker som gjelder medieetikk.

3.4.3 Departementets vurdering

Rammene for Kringkastingsrådets virksomhet er i dag nedfelt i kringkastingsloven § 7-1, som i utgangspunktet setter vide rammer for hva Kringkastingsrådet kan drøfte og uttale seg om. Formelt sett er altså gjeldende regler ikke til hinder for at Kringkastingsrådet, dersom det ønsker det, tar opp, drøfter og uttaler seg om medieetiske problemstillinger.

Kringkastingsrådet har siden 1998 fulgt et prinsipp om å vike for PFU i saker der ett og samme program er klaget inn for PFU og Kringkastingsrådet. Et søk i PFU-basen sammenholdt med referater fra Kringkastingsrådet tyder på at det har vært seks eksempler på at samme sak/program har vært behandlet av PFU og Kringkastingsrådet i perioden siden 1998, da Klagenemnda for kringkastingsprogram ble nedlagt og PFU ble enerådende som klageorgan for medieetikk for kringkasting. Fire av disse seks sakene ble behandlet i Kringkastingsrådet før de ble behandlet i PFU. I de fleste av sakene går det fram av møtereferatene til Kringkastingsrådet at man har vært klar over at saken var innklaget for PFU. I noen tilfeller understrekes det i referatet at rådet ble oppfordret til å drøfte andre forhold enn de medieetiske problemstillingene. Referatene sier imidlertid ikke noe om hvilke konkrete vurderinger rådet har lagt til grunn for beslutningen om likevel å behandle sakene i disse tilfellene. Departementet mener det er viktig at Kringkastingsrådet ikke bidrar til å undergrave pressens selvdømmeordning. Det at det forekommer dobbeltbehandling kan tale for å formalisere dagens praksis og gå opp tydeligere grenser mellom Kringkastingsrådet og pressens selvdømmeordning.

Departementet vurderte i høringsnotatet ulike alternativer som vil kunne bidra til å avgrense Kringkastingsrådets mandat i samsvar med stortingsflertallets forutsetninger ved at rådet formelt avskjæres fra å behandle saker som gjelder medieetikk. Departementet kom til at absolutte regler som avskjærer adgangen til å behandle saker som kan ha en medieetisk dimensjon ikke vil være hensiktsmessig, blant annet av følgende årsaker:

- I svært mange saker vil det i første omgang være vanskelig å avgrense entydig mellom klager som gjelder medieetikk på den ene siden og klager som gjelder programvirksomheten i NRK på den andre. Ett og samme program vil kunne bli innklaget både for brudd på medie-

etiske regler og for brudd på andre og mindre håndfaste normer, for eksempel politisk slagside.

- PFU behandler klager ut fra gitte regler og har i utgangspunktet ingen prosedyre for å overta klager oversendt fra Kringkastingsrådet. Vi antar at PFU vil vurdere en klage oversendt fra Kringkastingsrådet på lik linje med andre klager, etter de kriteriene som følger av PFUs vedtekter. Selv om Kringkastingsrådet blir pålagt å oversende saker som gjelder medieetikk til PFU, har man ingen garanti for at PFU vil behandle dem.
- Klager som sendes Kringkastingsrådet kan gjelde både medieetiske problemstillinger og mer generelle forhold knyttet til redaksjonelle valg og programprofil. Med et absolutt pålegg om at Kringkastingsrådet skal avstå fra å behandle saker som involverer medieetikk, risikerer man at rådets mandat snevres inn og at terskelen for hva publikum kan klage til Kringkastingsrådet over innskrenkes.
- Et slikt system vil kunne etterlate seg huller ved at man risikerer at legitime klagemål fra publikum verken blir behandlet av PFU eller drøftet i Kringkastingsrådet.

Departementet viser til at Kringkastingsrådet har i oppgave å være et rådgivende organ for NRK i programspørsmål og at det ikke skal fungere som et klageorgan for medieetiske problemstillinger. Kringkastingsrådet har allerede i dag en selv pålagt praksis for å vike dersom et program er klaget inn for Pressens Faglige Utvalg, og det er få eksempler på dobbeltbehandling.

Hensynet til medienes selvdømmeordning tilsier likevel at dagens praksis formaliseres ved at det fastsettes en bestemmelse om at Kringkastingsrådet bør vike i saker som gjelder medieetikk, slik det er regulert i pressens etiske regelverk Vær Varsom-plakaten. I praksis legger departementet til grunn at Kringkastingsrådet ikke skal behandle saker som er innklaget for Pressens Faglige Utvalg. I tillegg legger departementet til grunn at Kringkastingsrådet ikke bør vurdere problemstillinger som omfattes av reglene i Vær Varsom-plakaten knyttet til enkeltprogram. En slik regel bør ikke være til hinder for at Kringkastingsrådet kan drøfte ikke-medieetiske problemstillinger i program som er innklaget for PFU for brudd på Vær Varsom-plakaten. Departementet vil legge opp til at dagens praksis på området fastsettes i forskrift med hjemmel i kringkastingsloven § 7-1.

3.5 Sammensetning og oppnevning av Kringkastingsrådet

3.5.1 Høringen

Departementet viste i høringsnotatet til drøftingen i Meld. St. 38 (2014–2015) av regler for sammensetning av Kringkastingsrådet. Departementet la her til grunn at Kringkastingsrådet, dersom det skal kunne gi gode råd og fremstå med legitimitet, bør fremstå som representativt og med en viss kompetanse og faglig tyngde. Hensynet til representativitet vil kunne fremstå som mer forpliktende dersom kjønn, bosted og alder fremheves som viktige momenter ved oppnevning av medlemmer. Erfaringene med å oppnevne medlemmer med bakgrunn fra mediebransjen og medievitenskap har vært verdifull og bør videreføres. I sum kan dette tilsi at disse hensynene fastsettes som føringer for sammensetning av rådet. Departementet foreslo på grunnlag av dette at kringkastingsloven § 7-2 endres slik at det forutsettes at det ved oppnevning av medlemmer skal tilstrebes at Kringkastingsrådet er så representativt som mulig når det gjelder kjønn, alder og bosted. Videre forutsatte den foreslåtte endringen at rådet skal ha medlemmer med kompetanse og erfaringsbakgrunn fra de områdene Kringkastingsrådet skal behandle.

Når det gjelder vurderingen av hvilke organ som skal oppnevne Kringkastingsrådet, viste departementet til at medlemmene til Kringkastingsrådet er oppnevnt på uavhengig grunnlag. Kringkastingsrådet har dessuten en rådgivende rolle og ingen formell myndighet i redaksjonelle spørsmål. Departementet viste til Stortingets anmodning om at det bør oppnevne flere av Kringkastingsrådets medlemmer og la til grunn at det trolig vil være enklest å sikre god balanse og representativitet dersom ett og samme organ oppnevner flere av medlemmene til Kringkastingsrådet. I lys av dette foreslo departementet at kringkastingsloven § 7-2 endres slik at Stortinget oppnevner ti av medlemmene i Kringkastingsrådet og Kongen fire, herunder leder og nestleder.

Endelig vurderte og forkastet departementet et forslag om å plassere Kringkastingsrådets sekretariat utenfor NRK.

3.5.2 Høringsinstansenes syn

Norsk Journalistlag, Schibsted og Tro og Medier viser til at departementet som eier ikke bør oppnevne medlemmer til Kringkastingsrådet. Disse

høringsinstansen mener at alle medlemmene bør oppnevnes av Stortinget.

Schibsted og Medietilsynet mener at en formalisering i forskrift av en regel som forutsetter at det ved sammensetningen av rådet skal tilstrebes størst mulig representativitet og relevant kompetanse, vil bidra til å styrke Kringkastingsrådets legitimitet og funksjon og styrke rådets uavhengighet.

3.5.3 Departementets vurdering

Departementet viser til vurderingene som ble gjort i høringsnotatet og foreslår at kringkastingsloven § 7-2 endres slik at det forutsettes at det ved oppnevning av medlemmer skal tilstrebes at Kringkastingsrådet på den ene side skal representere ulike arbeidsgrupper og alle landsdeler, og på den annen side at rådet skal ha mediefaglig kompetanse og erfaring. Når det gjelder kjønn, viser departementet til at likestillings- og diskrimineringsloven gjelder for Kringkastingsrådet og at dette vil sikre at minst seks medlemmer av hvert kjønn er representert i rådet. Videre foreslås det at kringkastingsloven § 7-2 endres slik at Stortinget oppnevner ti av medlemmene i Kringkastingsrådet og Kongen fire, herunder leder og nestleder.

3.6 Øvrige forslag om Kringkastingsrådet

Kringkastingsloven § 7-1 fjerde ledd gir Kongen hjemmel til å fastsette instruks for Kringkastingsrådet. Noen slik instruks er ikke gitt. Fastsettelse av instruks kan i prinsippet skje uten forutgående høring. Regulering i forskrift sikrer at demokratiske prosedyrer for høring og kontradiksjon oppfylles. Etter departementets syn bør derfor detaljerte regler om Kringkastingsrådets virksomhet være fastsatt i lov og/eller forskrift. Departementet foreslår derfor at hjemmelen i kringkastingsloven § 7-1 om at Kongen kan fastsette instruks, erstattes med en hjemmel til å fastsette regler om Kringkastingsrådet i forskrift.

Etter kringkastingsloven § 7-1 tredje ledd kan styret og kringkastingsssjefen innhente rådets uttalelse i administrative og økonomiske saker. Etter § 7-2 tredje ledd kan dessuten lederen for Kringkastingsrådet eller et medlem i dennes sted, møte i styret og delta i drøftingene. Kringkastingsrådet er ikke oppnevnt med tanke på å gi råd i administrative og økonomiske saker. Etter det NRK opplyser, kjenner man ikke til at verken

styret, kringkastingssjefen eller lederen for Kringkastingsrådet har benyttet seg av de mulighetene bestemmelsene åpner for. Departementet mener derfor at det ikke er hensiktsmessig å videreføre disse bestemmelsene og foreslår derfor at de oppheves.

Etter kringkastingsloven § 6-2 andre ledd kan NRKs styremedlemmer delta i drøftingene i Kringkastingsrådet. Bestemmelsen er overflødig siden Kringkastingsrådets møter er åpne for allmennheten. Kulturdepartementet foreslår følgelig at bestemmelsen oppheves.

I april 2016 vedtok EU en ny forordning om behandling av personopplysninger. Forordningen er EØS-relevant. I juli 2018 vedtok Stortinget ny personopplysningslov som blant annet gjør EUs personvernforordning til norsk lov ved inkorporasjon, det vil si at forordningen gjøres gjeldende som norsk rett gjennom en henvisningsbestemmelse i ny personopplysningslov. Forordningens bestemmelser om behandlingsgrunnlag, dvs. det rettslige grunnlaget for behandling av personopplysninger, krever i noen tilfeller et supplerende rettslig grunnlag i nasjonal rett. Av Justisdepartementets høringsnotat til lovforslaget fremgår det at dersom behandlingsgrunnlaget er artikkel 6 nr.1 bokstav c) (*«nødvendig for å oppfylle en rettslig forpliktelse som påhviler den behandlingsansvar-*

lige») eller bokstav e) (*«nødvendig for å utføre en oppgave i allmenhetens interesse eller utøve offentlig myndighet som den behandlingsansvarlige er pålagt»*), kreves det et supplerende nasjonalt rettsgrunnlag. Kringkastingsrådet drøfter og uttaler seg om hovedlinjene for NRKs programvirksomhet, i hovedsak på grunnlag av klager og andre henvendelser fra publikum. Det er på det rene at slike henvendelser vil kunne inneholde personopplysninger. Det går ikke uttrykkelig frem av gjeldende regler i kringkastingsloven at Kringkastingsrådet drøfter saker på grunnlag av henvendelser fra publikum (og som dermed kan inneholde personopplysninger). For å sikre at Kringkastingsrådet har grunnlag for å behandle personopplysninger i form av henvendelser fra publikum om programvirksomheten, foreslår departementet derfor å føye til gjeldende § 7-1 andre ledd en presisering av at Kringkastingsrådet uttaler seg i de programsaker som kringkastingssjefen forelegger for det, *blant annet på grunnlag av innkomne henvendelser fra publikum om programvirksomheten.*

Ingen av høringsinstansene hadde substansielle merknader til disse forslagene. Kulturdepartementet opprettholder forslagene som ble lagt frem i høringen.

4 Overføring av vedtakskompetanse – forhåndsgodkjenning av nye NRK-tjenester

4.1 Gjeldende rett

Ettersom den offentlige finansieringen av NRK er statsstøtte etter EØS-retten, er det i kringkastingsloven fastsatt en prosedyre for forhåndsgodkjenning av nye tjenester som NRK ønsker å tilby. Prosedyren skal sikre at offentlige midler benyttes til tjenester som er i samsvar med NRKs fastsatte oppdrag. Det følger av denne prosedyren at det skal gjøres en vurdering av om nye tjenester kan innlemmes i allmennkringkastingsoppdraget. Det er en forutsetning for godkjenningen at de samfunnsmessige gevinstene av tjenesten oppveier eventuelle konkurransebegrensende virkninger av at tjenesten tilbys av et selskap finansiert av statlige midler.

Etter kringkastingsloven § 6-1 a avgjør Kongen i statsråd om NRK får tillatelse til å innlemme nye tjenester i allmennkringkasteroppdraget. NRK må søke om tillatelse til å tilby nye tjenester som utgjør en vesentlig endring av det eksisterende allmennkringkastingstilbudet. Bare tjenester som oppfyller «demokratiske, sosiale og kulturelle behov i samfunnet» kan godkjennes.

Det følger av § 6-2 i forskrift av 28. februar 1997 nr. 153 om kringkasting og audiovisuelle bestillingstjenester (kringkastingsforskriften) at det i vurderingen av om en tjeneste skal innlemmes i allmennkringkastingsoppdraget skal legges vekt på om tjenesten vil oppfylle oppdraget slik det kommer til uttrykk i NRKs vedtekter, og om tjenesten vil tilføre merverdi ut over det som allerede tilbys i markedet. Merverdien skal veies mot potensielle konkurransebegrensende virkninger av at tjenesten tilbys. Medietilsynet er ansvarlig for å gjennomføre en vurdering av om nye tjenester bør godkjennes og for å utarbeide en rådgivende uttalelse til departementet i hver enkelt sak. Medietilsynet kan ikke instrueres av Kongen eller departementet ved utarbeidelse av denne uttalelsen. Medietilsynet skal dessuten legge alle søknader fra NRK om forhåndsgodkjenning fram for Konkurransetilsynet til uttalelse.

4.2 Høringen

Departementet viste i høringen til at stortingsflertallet ved behandling av Meld. St. 38 (2014–2015) sluttet seg til et forslag som innebærer at kompetansen til å forhåndsgodkjenne nye NRK-tjenester overføres fra Kongen i statsråd til Medietilsynet.

Departementet presiserte at det i samsvar med dagens regler, jf. § 6-2 i kringkastingsforskriften, vil være en forutsetning at tilsynets vurderinger må bygge på om nye tjenester vil oppfylle NRKs overordnede allmennkringkastingsoppdrag, slik det kommer til uttrykk i NRK-plakaten og selskapets vedtekter. Departementet viste til at Stortingsflertallet, jf. Innst. 178 S (2015–2016), også sluttet seg til at kriteriene for hvilke NRK-tjenester som skal forhåndsgodkjennes bør klargjøres ved at det blir presisert at også vesentlige endringer av eksisterende NRK-tjenester må forhåndsgodkjennes.

Det følger av kringkastingsforskriften § 1-8 at enkeltvedtak truffet av Medietilsynet i medhold av reglene i kringkastingsregelverket (med enkelte unntak) kan påklages til Medieklagenemnda. I høringsnotatet foreslo departementet at klager over Medietilsynets vedtak om forhåndsgodkjenning også bør behandles av Medieklagenemnda. Departementet la til grunn at en behandling av eventuelle klager i Medieklagenemnda vil bidra ytterligere til at prosedyren for forhåndsgodkjenning helt ut baseres på faglige kriterier. Departementet viste til at fristene for Medietilsynets saksbehandling i tilknytning til forhåndsgodkjenningen som er fastsatt i kringkastingsforskriften § 6-3 skal sikre rask avklaring av om nye tjenester kan introduseres eller ikke. Hensynet til rask saksbehandling bør også vektlegges ved eventuelle klager på vedtak Medietilsynet gjør om forhåndsgodkjenning.

4.3 Høringsinstansenes syn

Høringsinstansene som uttalte seg om forslaget støttet det.

NRK tar til etterretning forslaget om å flytte vedtakskompetanse fra Kongen i statsråd til Medietilsynet, men mener det er prinsipielt uheldig at Medieklagenemnda skal være klageorgan for slike saker. NRK mener at vurderingen av om tillatelse bør gis, etter sin art er en politisk vurdering, fordi tjenesten skal svare på legitime demokratiske, sosiale eller kulturelle behov i samfunnet. NRK mener videre at klager derfor i stedet bør behandles av Kulturdepartementet.

4.4 Departementets vurdering

Departementet viser til den brede oppslutningen i høringen om forslaget om å overføre vedtakskompetanse fra Kongen til Medietilsynet i saker som gjelder forhåndsgodkjenning av nye NRK-tjenester.

Begrunnelsen for departementets forslag var at vedtakene om forhåndsgodkjenning bør base-

res på faglige kriterier og ikke på politiske kriterier. De overordnede rammene for NRKs samfunnsoppdrag fastsettes i dag av Stortinget i kringkastingsloven, NRK-plakaten og lisensvedtaket. Vurderinger av om NRK oppfyller det politisk fastsatte oppdraget bør være basert på faglige, langsiktige og konsistente kriterier. Det er følgelig rimelig at denne oppgaven blir lagt til det forvaltningsorgan som fører tilsyn med NRKs virksomhet. Stortingsflertallet sluttet seg ved behandlingen av Meld. St. 38 (2014–2015) til et prinsipp om at vedtak om forhåndsgodkjenning skulle være faglig og ikke politisk baserte. Når vedtakskompetansen i saker som gjelder forhåndsgodkjenning legges til Medietilsynet, er det i samsvar med dette prinsippet at klager over vedtakene behandles i Medieklagenemnda og ikke i et politisk styrt organ.

5 Tilgjengeliggjøring for personer med funksjonsnedsettelse

5.1 AMT-direktivet

I artikkel 7 i AMT-direktivet (Europaparlaments- og rådsdirektiv 2010/13/EU om samordning av visse bestemmelser, fastsatt ved lov eller forskrift i medlemsstaten, om utøvelse av audiovisuelle medietjenester i lys av endrede markedsforhold) stilles det krav om at myndighetene skal oppfordre til at tilbydere av medietjenester sikrer at deres tjenester gradvis blir gjort mer tilgjengelige for syns- eller hørselshemmede. Direktivet angir ingen konkrete krav om tilgjengeliggjøring, men i direktivets fortale nevnes blant annet tegnspråk, teksting, lydtolking og enkel menynavigering som eksempler på slik tilrettelegging.

I november 2018 ble det vedtatt et endringsdirektiv til AMT-direktivet. Endringsdirektivet understreker ytterligere tilbyderens ansvar for å legge til rette for personer med funksjonsnedsettelse, men pålegger ikke konkrete forpliktelser til tilrettelegging. Dersom endringsdirektivet innlemmes i EØS-avtalen, vil det kreve endringer i kringkastingsloven med forskrifter.

5.2 Gjeldende rett

Gjeldende regler i kringkastingsloven om tilgjengeliggjøring av innhold for personer med funksjonsnedsettelse omfatter utelukkende teksting. Kringkastingsloven § 2-19 fastsetter i dag krav om at NRK og riksdekkende kommersielle fjernsynskanaler som har høyere enn fem prosent seerandel, tekster visse fjernsynsprogrammer.

Etter kringkastingsloven § 2-19 skal NRK tekste alle ferdigproduserte programmer og direkte-sendte programmer i beste sendetid, dersom det er teknisk og praktisk mulig. Riksdekkende kommersielle fjernsynskanaler med en andel på mer enn fem prosent av de samlede seertallene for fjernsyn skal tekste alle ferdigproduserte programmer i beste sendetid og direkte-sendte programmer i beste sendetid, dersom det er teknisk og praktisk mulig.

5.3 Regulering i enkelte andre land

Sverige

Den svenske radio- og tv-lagen pålegger leverandører av medietjenester som tilbyr fjernsyn, audiovisuelle bestillingstjenester eller søkbar tekst-tv, å tilgjengeliggjøre tjenestene for personer med funksjonsnedsettelse gjennom teksting, tolking, lyttekst eller liknende teknikk. Detaljerte kvantitative krav som gradvis trappes opp over en treårsperiode er nedfelt i sendetillatelsene til allmennkringkasterne SVT, UR og SR. Kommersiell kanaler med en seertidsandel på mer enn én prosent pålegges kvantitative krav om teksting, tegnspråktolking, synstolking og lyttekst som trappes opp gradvis fra 2016 til 2020. Øvrige kanaler pålegges generelle forpliktelser. Verken kommersielle kanaler eller allmennkringkastere er pålagt krav om tilrettelegging av audiovisuelle bestillingstjenester.

Danmark

I gjeldende mediepolitiske avtale (2015–2018) stilles det krav om at DR og TV 2 skal styrke arbeidet med universell utforming. Nærmere vilkår er fastsatt i DRs allmennkringkastingskontrakt og TV 2s tillatelse til å utøve allmennkringkastingsvirksomhet. DRs allmennkringkastingskontrakt stiller krav om teksting av ferdigproduserte og direkte-sendte programmer og i audiovisuelle bestillingstjeneste, krav om tegnspråktolking, synstolking og lyttekst. TV 2 DANMARK AS har i sin tillatelse krav om at de aller fleste programmer skal tekstes og at to nyhetssendinger i tidsrommet kl. 17.00 til 20.00 skal tegnspråktolkes.

Storbritannia

Britisk lovgivning (the Communication Act) stiller kvantitative krav til teksting, tegnspråktolking og synstolking i fjernsyn. Videre er krav til universell utforming nærmere spesifisert i retningslinjer fra Ofcom, som krever at BBC (med enkelte unntak) skal tekste alt programinnhold, synstolke 10 pro-

sent og tegnspråktolke 5 prosent av programinnholdet. Det stilles også kvantitative krav til ITV1, Channel 4, Five og S4C1 om teksting, synstolking og tegnspråktolking. Ofcoms retningslinjer stiller i tillegg ulike krav til universell utforming for kringkastere som ikke er allmennkringkastere, basert på deres seerandeler.

5.4 Høringen

5.4.1 Innledning

I høringen viste Kulturdepartementet til Meld. St. 38 (2014–2015) der det ble lagt til grunn at det vil bli lagt større vekt på hensynet til personer med funksjonsnedsettelse og at NRKs ansvar for å gjøre innhold tilgjengelig for disse gruppene skal tydeliggjøres. Videre ble det understreket at tilbudet til personer med funksjonsnedsettelse bør reflektere medieutviklingen og at kravene til NRK bør omfatte flere grupper enn hørselshemmede. Det ble dessuten vist til at flere land har konkrete kvantitative krav til tegnspråk, lydtekst og synstolking.

Departementet la til grunn at det bør fastsettes et generelt prinsipp og mål i NRK-plakaten om at NRKs samlede tilbud skal være universelt utformet. I ny NRK-plakat er dette nedfelt i § 4, som lyder: «NRKs allmennkringkastingstilbud skal være tilgjengeleg for heile befolkninga. NRK skal ta omsyn til funksjonshemma i utforminga av tilbudet sitt.» Videre varslet departementet at det i forbindelse med en revisjon av kringkastingsloven ville høre forslag om endring av kringkastingslovens regler om universell utforming i NRKs tilbud, blant annet:

- Konkrete, kvantitative krav til NRKs tilbud med hensyn til tegnspråk, lydtekst og synstolking.
- Kravene til teksting av direktesendte TV-programmer utvides til å gjelde hele døgnet såfremt det er teknisk og praktisk mulig.
- Programmer som har vært tekstet på fjernsyn skal også være tilgjengelige med teksting når de legges ut i en audiovisuell bestillingstjeneste.
- NRKs distriktssendinger skal snarest mulig gjøres tilgjengelige med teksting når slike programmer blir lagt ut i NRKs audiovisuelle bestillingstjeneste.

Departementet uttalte også at det ville vurdere tekstekrav for NRKs programmer på samisk for å bedre tilgangen til slike programmer i forbindelse

med høringen. Stortinget sluttet seg ved behandlingen av meldingen til departementets forslag om universell utforming.

I høringen viste departementet til at kringkastingsloven bare pålegger NRK og kommersielle kringkastere med en seerandel på mer enn 5 pst. krav om teksting, primært ferdigproduserte programmer og direktesendte programmer i beste sendetid (klokken 18.00–23.00). De kommersielle kanalene har systemer for teksting på plass og NRK legger innholdet sitt til rette for personer med funksjonsnedsettelse i høyere grad enn det som følger av minstekravene i kringkastingsloven og NRK-plakaten.

Det foregår betydelig innovasjon innenfor teknologi som benyttes til å publisere audiovisuelt innhold. Departementet la i høringen til grunn at det neppe er nødvendig eller ønskelig at Stortinget vurderer eller tar stilling til de konkrete, kvantitative kravene som pålegges den enkelte kringkaster. Dersom de kvantitative kvotene fastsettes i forskrift, vil det være langt raskere og enklere å gjennomføre en gradvis opptrapping av kravene etter hvert som teknologien legger til rette for det. Dette kan i sum tale for en arbeidsdeling der overordnede regler fastsettes i loven og nærmere regler i forskrift. Departementet foreslo derfor at kringkastingsloven § 2-19 endres slik at den heretter omfatter overordnede forpliktelser. Detaljerte kvantitative krav som i dag er regulert i kringkastingsloven § 2-19, foreslås tatt inn i kringkastingsforskriften.

5.5 Høringsinstansenes syn

Medietilsynet og *Blindeforbundet* støtter forslaget om å strukturere regelverket slik at loven inneholder en overordnet bestemmelse om tilrettelegging, mens forskriften inneholder konkrete, kvantitative forpliktelser til å gjøre innhold tilgjengelig.

Interesseorganisasjonene og andre som arbeider for personer med nedsatt funksjonsevne (*FFO*, *HLF*, *Norges Blindeforbund* og *Norges Døveforbund*) er positive til at det i NRK-plakaten er tatt inn en bestemmelse som pålegger NRK å ta hensyn til funksjonshemmede i utformingen av tilbudet. Disse høringsinstansene og *Stiftelsen Signo* støtter i hovedsak departementets forslag til konkrete forpliktelser for kringkasterne til å tilrettelegge innhold. Flere av organisasjonene foreslår mer omfattende forpliktelser enn det som ble foreslått i høringen samt enkelte justeringer av reglene.

5.6 Departementets vurdering

Av høringsinstansene som uttalte seg om forslaget, støttet alle at kringkastingsloven bør inneholde en overordnet bestemmelse som angir hvilke tjenester og former for tilrettelegging som omfattes, samt en hjemmel for å gi nærmere regler i forskrift. Etter departementets forslag vil forskriften inneholde de konkrete og kvantitative forpliktelsene som pålegges den enkelte tjenesten. Disse forpliktelsene vil utformes i samsvar med føringene som ble lagt av Stortinget ved behandlingen av Meld. St. 38 (2014–2015) *Open og opplyst*, jf. Innst 178 S (2015–2016).

En slik arbeidsdeling mellom kringkastingsloven og -forskriften vil innebære større fleksibilitet ved at det vil være mulig å gradvis skjerpe kravene til kringkastere i takt med den teknologiske utviklingen, uten at det er behov for en omfattende prosess med lovendringer. Krav om høring av eventuelle endringer i forskriften vil fortsatt sikre at berørte parter kan gjøre sitt syn gjeldende.

Etter departementets syn vil en slik arbeidsdeling være i samsvar med ordinære prinsipper for god lovstruktur. De konkrete reglene som nå foreslås regulert i forskrift dreier seg ikke om allmennhetens rettigheter og plikter, noe som ellers ville kunne tilsi regulering i lov. Reglene retter seg mot en avgrenset gruppe av profesjonelle aktører, som må antas enkelt å kunne orientere seg i reglene som gjelder på området.

Endringer av mer grunnleggende karakter, for eksempel eventuell utvidelse av forpliktelsene til nye aktører, vil fortsatt kreve lovendring.

Departementet opprettholder forslaget om at kringkastingsloven regulerer hvilke tjenester og former for tilrettelegging som omfattes, mens forskriften regulerer de konkrete og kvantitative forpliktelsene som pålegges den enkelte tjenesten. Departementet går nedenfor gjennom omfanget av de konkrete forpliktelsene som vil bli fastsatt i forskrift.

5.6.1 Krav til teksting av NRKs direkte-sendte riksdekkende tv-program

Kringkastingsloven § 2-19 første ledd bokstav b stiller i dag krav om at NRK skal tekste alle direkte-sendte fjernsynsprogrammer mellom klokken 18.00 og 23.00 dersom det er teknisk og praktisk mulig. I Meld. St. 38 (2014–2015) la departementet til grunn at det er ønskelig å skjerpe kravet til å gjelde hele døgnet, med forbehold om at det er teknisk og praktisk mulig. Stortinget sluttet seg

ved behandlingen av meldingen til forslaget. Departementet legger opp til at NRK i forskrift pålegges krav til teksting i samsvar med Stortingets forutsetninger.

5.6.2 Krav til NRKs tilbud med hensyn til tegnspråk, lydtekst og synstolking

Da kravene til universell utforming ble innført i kringkastingsloven fra 2013, ble det kun fastsatt krav om teksting. I forarbeidene til lovendringen ble det understreket at disse kravene skulle anses som første steg på vei mot en mer universell utforming av tv-tilbudet. Norske kringkastere har følgelig så langt ikke vært underlagt særskilte krav til tegnspråk, lydtekst eller synstolking. Kringkasterne ble imidlertid oppfordret til å utvikle og tilby tjenester som sørger for bedre tilgjengeliggjøring og mer universell utforming av sitt innholdstilbud, jf. Prop. 9 L (2012–2013) og Innst. 143 L (2012–2013) om endringer i kringkastingsloven, åndsverkloven og film- og videogramlova.

Stortinget sluttet seg ved behandlingen av Meld. St. 38 (2014–2015) til at kringkastingsloven bør endres for å sikre bedre tilgjengeliggjøring av tv-tilbudet også til andre grupper enn hørselshemmede. Departementet vil legge opp til at det i forskrift fastsettes konkrete kvantitative krav overfor NRK om tegnspråktolking, lydtekst og synstolking, i tillegg til mer omfattende krav om teksting.

5.6.3 Krav til tilgjengelig tekst på programmer som legges ut i NRKs audiovisuelle bestillingstjeneste

Det følger av kringkastingsloven § 2-19 første ledd at kravene til teksting kun omfatter NRKs riksdekkende fjernsynskanaler. I Meld. St. 38 (2014–2015) skriver departementet at fremveksten av nye medietjenester bør reflekteres i de konkrete tekstekravene i loven og at det derfor bør vurderes å stille krav om at programmer som har vært tekstet på fjernsyn også skal være tilgjengelig med teksting når programmet blir lagt ut i NRKs audiovisuelle bestillingstjeneste. Stortinget sluttet seg ved behandlingen av meldingen til forslaget.

Departementet viser til dette og legger opp til at det fastsettes krav i forskrift om at NRK skal sørge for at nye programmer på fjernsyn som tekstes, i samsvar med Stortingets forutsetninger, skal være tilgjengelig med teksting når programmet publiseres som audiovisuell bestillingstjeneste.

5.6.4 Krav til teksting av NRKs distriktssendinger

Etter dagens regler er NRKs distriktssendinger ikke omfattet av kravene til teksting. Årsaken er at det ville kreve urimelig store ressurser av NRK å tekste elleve parallelle distriktssendinger i sanntid og at det kan være en praktisk utfordring å skaffe tilstrekkelig med kompetente tekstere. Videre er det ifølge NRK ikke kapasitet i det digitale bakkenettet til å legge inn skjult tekst uten at bildekvaliteten blir vesentlig redusert, noe som innebærer at eventuell teksting må brennes inn i bildet og dermed ikke vil kunne velges bort.

I Meld. St. 38 (2014–2015) la departementet til grunn at NRKs distriktssendinger bør være tilgjengelige for hørselshemmede. Departementet gikk ikke inn for å fastsette krav til teksting av distriktssendinger i sanntid av årsakene som er gjengitt ovenfor. Departementet konkluderte i stedet med at behovet til personer med funksjonsnedsettelse kan ivaretas på en bedre måte ved at det stilles krav om at teksting skal være tilgjengelig når distriktssendingene legges ut i NRKs audiovisuelle bestillingstjeneste, og at programmene tilgjengeliggjøres så snart som mulig etter at direkteendingen er avviklet. Stortinget sluttet seg ved behandlingen av meldingen til dette. Departementet legger opp til at det fastsettes krav i forskrift om at NRK skal sørge for at distriktssendinger tilgjengeliggjøres med teksting i audiovisuell bestillingstjeneste så snart som mulig etter at direkteendingen er avviklet.

5.6.5 Krav til teksting av NRKs program på samisk

Kringkastingsloven og NRK-plakaten stiller ikke spesifikke krav til teksting av programmer for den samiske befolkningen. I Meld. St. 38 (2014–2015) varslet departementet at det vil vurdere tekstekrav for NRKs programmer på samiske språk for å bedre tilgangen til slike programmer blant hørselshemmede samer.

Departementet mener det bør stilles krav om at NRKs programmer på samisk skal gjøres til-

gjengelig med teksting på det samiske språk som er talespråk i programmet når slike programmer legges ut i en audiovisuell bestillingstjeneste. Departementet vil, etter å ha konsultert Sametinget om innretningen av forslaget, legge opp til å fastsette i forskrift et krav om at NRK skal tekste programmer på samisk når disse legges ut i en audiovisuell bestillingstjeneste.

5.6.6 Krav til kommersielle kringkastere

Gjeldende regler omfatter kommersielle kringkastere med en andel på mer enn fem prosent av de samlede seertallene for fjernsyn. Disse kanalene skal tekste alle ferdigproduserte programmer mellom 18.00 og 23.00 og direkteproduserte programmer i samme tidsrom, dersom det er teknisk og praktisk mulig. Det er i dag bare TV 2 Hovedkanalen og TV Norge som har en andel av seertallene som innebærer at de omfattes av bestemmelsen.

Gjennomgangen av status i andre land viser at svenske, danske og britiske kommersielle kringkastere har forpliktelser som er mer omfattende enn norske kommersielle kringkastere. Etter departementets syn er det rimelig at de største kommersielle kringkasterne påtar seg et større ansvar for å gjøre sine programmer tilgjengelig for personer med funksjonsnedsettelse.

Departementet legger derfor opp til at kommersielle kringkastere med en andel på mer enn fem prosent av de samlede seertallene for fjernsyn, i tillegg til gjeldende krav om teksting, også pålegges å gjøre sine programmer tilgjengelige med tegnspråktolking og synstolking. Den teknologiske utviklingen vil kunne innebære behov for å utvide kravene til å omfatte andre teknikker for tilgjengeliggjøring enn de nevnte. Departementet foreslår derfor å åpne for at bestemmelsen også skal hjemle krav om bruk av andre teknikker enn de nevnte. Departementet vil i forskrift fastsette konkrete kvantitative krav om å sende programmer med tegnspråktolking og synstolking, med forbehold om at dette er teknisk og praktisk mulig.

6 Produktplassering

6.1 AMT-direktivet

I henhold til AMT-direktivet artikkel 1 nr. 1 bokstav h er produktplassering i likhet med fjernsynsreklame, sponing og telekjøp definert som audiovisuell kommersiell kommunikasjon. Forutsetningen for at det skal dreie seg om audiovisuell kommersiell kommunikasjon er at det foreligger en markedsføringshensikt og betaling av vederlag, eller at markedsføringen har som formål å fremme egen virksomhet. Artikkel 9 i direktivet inneholder grunnleggende krav til alle former for audiovisuell kommersiell kommunikasjon. Artikkel 9 nr. 1 bokstav a og b fastslår at audiovisuell kommersiell kommunikasjon enkelt skal kunne gjenkjennes og at den ikke skal benytte metoder som påvirker underbevissthetsen. Skjult audiovisuell kommersiell kommunikasjon skal være forbudt.

AMT-direktivets artikkel 11 nr. 2 slår fast at produktplassering skal være forbudt i fjernsyn og audiovisuelle bestillingstjenester. I henhold til artikkel 11 nr. 3 er imidlertid produktplassering likevel tillatt på enkelte vilkår, med mindre en medlemsstat vedtar noe annet. I henhold til artikkel 11 nr. 3 bokstav a kan produktplassering bare være tillatt i filmer og serier, sportsprogrammer og lette underholdningsprogrammer. Produktplasseringen skal videre oppfylle en rekke vilkår, jf. artikkel 11 tredje ledd. Her fremgår det bl.a. at programmer som inneholder produktplassering ikke direkte skal oppfordre til kjøp eller leie av varer eller tjenester og at seerne tydelig skal informeres om at det foreligger produktplassering. AMT-direktivets artikkel 11 er gjennomført i kringkastingsloven §§ 3-6 og 3-7. Radio omfattes ikke av AMT-direktivet.

6.2 Gjeldende rett

I henhold til kringkastingsloven § 3-6 første ledd er produktplassering i kringkasting og audiovisuelle bestillingstjenester forbudt. Etter kringkastingsloven § 3-6 tredje ledd er produktplassering likevel tillatt i fjernsyn og audiovisuelle bestillings-

tjenester i filmer, fiksjonsbaserte serier, sportsprogrammer og lette underholdningsprogrammer, med unntak av programmer som er særlig rettet mot barn. Programmer som inneholder produktplassering må oppfylle flere krav. Disse følger av kringkastingsloven § 3-7.

Siden gjeldende § 3-6 tredje ledd med dagens ordlyd kun omfatter fjernsyn og audiovisuelle bestillingstjenester, er følgelig produktplassering i radio ikke tillatt.

6.3 Høringen

Departementet kan ikke se at det er noen saklig grunn til å forskjellsbehandle radio, fjernsyn og audiovisuelle bestillingstjenester når det gjelder produktplassering og la i høringen til grunn at reglene for produktplassering bør være de samme for radio som for fjernsyn og audiovisuelle bestillingstjenester. Departementet foreslo derfor å endre § 3-6 tredje ledd, § 3-7 d og § 3-7 f, slik at det går frem at bestemmelsene om produktplassering også omfatter radio.

6.4 Høringsinstansenes syn

Alle høringsinstansene som kommenterte forslaget (*Norsk Journalistlag, Norsk Presseforbund, Norsk Redaktørforening og Medietilsynet*) sluttet seg til departementets forslag.

6.5 Departementets vurdering

Den foreslåtte endringen av kringkastingsloven § 3-6 og 3-7 innebærer at adgangen til produktplassering utvides til å omfatte radio. Departementet mener det ikke foreligger saklige grunner til å forskjellsbehandle radio og viser til at en adgang til produktplassering vil kunne bidra positivt til radiokanalenes økonomi.

Kringkastingsloven § 3-6 tredje ledd gjennomfører AMT-direktivet, som på visse vilkår tillater produktplassering i programkategoriene film, fik-

sjonsbaserte serier, sportsprogrammer og lette underholdningsprogrammer, med unntak av programmer som er særlig rettet mot barn. De nevnte programkategoriene er i første rekke tilpasset fjernsyn og audiovisuelle bestillingstjenester og vil ikke nødvendigvis være like anvendelig for radio. Departementet antar likevel at programkategorien «lett underholdning» i praksis vil dekke programflatene på radio der produktplassering kan være aktuelt. Endringen vil innebære at radioaktører vil kunne tilby realsponsing som involverer premier med en verdi som overstiger 10 000 kroner.

Produktplassering innebærer at kommersielle budskap integreres i det redaksjonelle innholdet. Det er derfor avgjørende at programmer med produktplassering blant annet identifiseres tydelig og at redaksjonell uavhengighet opprettholdes. Etter departementets syn sikres disse sentrale hensyn ved at radioprogrammer som inneholder produktplassering vil bli underlagt vilkårene som går frem av kringkastingsloven § 3-7. Departementet opprettholder forslaget i høringen om at reglene i kringkastingsloven om produktplassering utvides til å omfatte radio.

7 Øvrige endringer

Daværende første ledd i kringkastingsloven § 3-1 ble opphevet med virkning fra 1. juli 2017, og samtidig ble bestemmelsens daværende andre til sjette ledd til nytt første til femte ledd. Dessverre ble ikke markedsføringslovens henvisninger til kringkastingsloven § 3-1 endret samtidig slik at den viser til riktige ledd i bestemmelsen:

- I markedsføringsloven § 39 andre ledd vises det til kringkastingsloven § 3-1 annet ledd. Riktig henvisning skal være § 3-1 første ledd.
- Når det refereres til forskriftshjemmel i samme bestemmelse, vises det til kringkastingsloven § 3-1 fjerde ledd. Det skal være § 3-1 tredje ledd.

Den foreslåtte endringen vil rette opp feilen som oppsto ved at henvisningene i markedsføringsloven ikke ble endret samtidig som endringene i kringkastingsloven § 3-1 trådte i kraft.

Departementet foreslår at markedsføringsloven § 39 endres slik at den viser til riktig bestemmelse i kringkastingsloven.

Som følge av at daværende første ledd i kringkastingsloven § 3-1 ble opphevet med virkning fra 1. juli 2017, oppsto dessuten gal henvisning til kringkastingsloven også i kringkastingsloven § 3-1 fjerde ledd. I § 3-1 vises det til at meldinger i egne programmer mv. ikke skal regnes med i varigheten av reklametiden etter § 3-1 første ledd. Bestemmelsene om varighet av reklameinnslag er nå regulert i kringkastingsforskriften § 3-1. Departementet foreslår derfor at kringkastingsloven § 3-1 fjerde ledd oppheves og legger opp til at denne presiseringen av reglene om varighet i stedet reguleres i kringkastingsforskriften.

8 Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslagene får ikke vesentlige økonomiske eller administrative konsekvenser for det offentlige. Med unntak av forslaget om å fastsette mer omfattende forpliktelser om å tilrettelegge for personer med funksjonsnedsettelse, er det ikke grunn til å anta at forslagene vil medføre økonomiske eller administrative konsekvenser for private.

Forslaget om å fastsette mer omfattende forpliktelser til å tilrettelegge for personer med funksjonsnedsettelse vil kunne påføre tv-kanalene økte kostnader. Både i særlovgivning og i likestillings- og diskrimineringsloven (§ 17) er det lagt til

grunn et prinsipp om at offentlige og private virksomheter har en plikt til å legge til rette for universell utforming så langt det ikke medfører en uforholdsmessig byrde for virksomheten. Departementet viser til tv-kanalenes betydning for den offentlige opinionsdannelsen og det offentlige ordskiftet. Det er ikke mulig å beregne den økonomiske nytten av at personer med nedsatt syn og hørsel tar del i grunnleggende demokratiske prosesser. Departementet legger likevel til grunn at den ikke-økonomiske verdien er betydelig og at de foreslåtte endringene er forholdsmessige.

9 Merknader til de enkelte bestemmelser

9.1 Endringer i kringkastingsloven

Til § 2-19

Det materielle innholdet i bestemmelsen er nytt. Lovstrukturen endres, slik at overordnede regler fastsettes i loven, mens det gis hjemmel til å fastsette nærmere forpliktelser i forskrift. Bestemmelsen er dessuten utvidet til å omfatte andre former for tilrettelegging enn teksting, dvs. tegnspråktolking, synstolking og lydtekst.

Bestemmelsen i første ledd slår fast NRKs plikt til å tilrettelegge innhold for personer med funksjonsnedsettelser. Den avgrenser videre hvilke teknikker for tilrettelegging (teksting, tegnspråktolking, synstolking, lydtekst eller andre teknikker) og publiseringsplattformer (kringkasting og audiovisuelle bestillingstjenester) plikten til tilgjengeliggjøring omfatter. Den teknologiske utviklingen vil kunne innebære at andre former for tilrettelegging vil bli tilgjengelige. Det går frem av bestemmelsen at listen over teknikker for tilgjengeliggjøring ikke er uttømmende.

Bestemmelsen i andre ledd slår fast at riksdekkende kommersielle fjernsynskanaler med en andel på mer enn fem prosent av de samlede seertallene for fjernsyn plikter å tilrettelegge innhold for personer med funksjonsnedsettelser. Bestemmelsen avgrenser videre hvilke teknikker for tilgjengeliggjøring (teksting, tegnspråktolking, synstolking eller andre teknikker) plikten til tilgjengeliggjøring omfatter. Også for de kommersielle kanalene bør lovbestemmelsen være fleksibel med hensyn til hvilke teknikker for tilrettelegging som bør benyttes. Det går derfor frem av bestemmelsen at listen over teknikker for tilgjengeliggjøring ikke er uttømmende.

Bestemmelsen i tredje ledd gir hjemmel til å fastsette forskrift om forpliktelsene NRK og kommersielle kanaler har når det gjelder tilgjengeliggjøring.

Til § 3-1

Kringkastingsloven § 3-1 fjerde ledd oppheves. Presiseringen i kringkastingsloven § 3-1 fjerde

ledd om reklameinnslags varighet viser til en overordnet bestemmelse i § 3-1 første ledd som tidligere er opphevet. Tillatt varighet av reklameinnslag er i dag regulert i kringkastingsforskriften.

Til § 3-6

Kringkastingsloven § 3-6 tredje ledd tillater produktplassering i fjernsyn og audiovisuelle bestillingstjenester på vilkår som fremgår av kringkastingsloven § 3-7. Bestemmelsen foreslås utvidet til å omfatte radio. Begrepet «fjernsyn» erstattes med «kringkasting», slik at adgangen til produktplassering på vilkår fastsatt i § 3-7 også omfatter radio.

Til § 3-7

I bestemmelsen i første ledd bokstav d er ordet «seerne» erstattet med «publikum». Likeledes er ordet «fjernsynsforetak» i første ledd bokstav f erstattet med «kringkastingsforetak». Begge endringene skal sikre at ordlyden er i samsvar med at adgangen til produktplassering, jf. endring av kringkastingsloven § 3-6, utvides til å omfatte radio.

Til § 6-1 a

I bestemmelsen i første ledd første punktum er «Kongen i statsråd» endret til «Medietilsynet». Endringen innebærer at vedtakskompetansen til å forhåndsgodkjenne nye NRK-tjenester overføres fra Kongen til Medietilsynet. Forslaget vil også innebære at kringkastingsloven § 2-15, som begrenser departementets omgjørings- og instruksjonsmyndighet overfor Medietilsynet, får anvendelse for saksbehandlingen i saker om forhåndsgodkjenning av nye NRK-tjenester.

Nåværende første ledd andre og tredje punktum, som regulerer Medietilsynets ansvar for å avgi råd til departementet i saker som gjelder forhåndsgodkjenning etter gjeldende prosedyre, oppheves.

Til § 6-2

Nåværende andre ledd, som gir NRKs styre adgang til å delta i drøftingene i Kringkastingsrådet, oppheves. Bestemmelsen anses som overflødig, siden Kringkastingsrådets møter er åpne for allmennheten.

Til § 7-1

I bestemmelsen i andre ledd er leddsetningen «blant annet på grunnlag av innkomne henvendelser fra publikum om programvirksomheten» føyd til. Endringen tar sikte på å bringe Kringkastingsrådets virksomhet i samsvar med ny personopplysningslov, ved å sikre at Kringkastingsrådet har grunnlag for å behandle personopplysninger i form av henvendelser fra publikum om programvirksomheten.

Nåværende andre ledd, som gir NRKs styre og kringkastingssjefen anledning til å innhente Kringkastingsrådets uttalelse i administrative og økonomiske saker, oppheves fordi den ikke har noen praktisk betydning.

I tredje ledd er begrepet «gi instruks» erstattet med «gi forskrift om». Endringen legger opp til at regulering av Kringkastingsrådets virksomhet skal være fastsatt i lov eller forskrift i stedet for instruks, slik at demokratiske prosedyrer for høring og kontradiksjon oppfylles.

Til § 7-2

I bestemmelsen i første ledd andre punktum er ordet «åtte» erstattet med «ti». I bestemmelsen i første ledd tredje punktum er ordet «seks» erstattet med «fire». Endringene skal bringe reglene for oppnevning av Kringkastingsrådet i samsvar med forutsetningene Stortinget la i forbindelse med behandlingen av Meld. St. 38 (2014–2015).

Den nåværende bestemmelsen i tredje ledd, som gir Kringkastingsrådets leder eller et medlem i dennes sted adgang til å møte i styret og delta i drøftingene, tas ut. NRK kjenner ikke til tilfeller av at Kringkastingsrådets leder har utøvd retten til å møte i styret for NRK. Bestemmelsen har folgelig ingen praktisk betydning.

Den nye bestemmelsen i tredje ledd angir hvilke hensyn som skal vektlegges ved sammenstilling av Kringkastingsrådet. Bestemmelsen i første punktum slår fast at medlemmene skal representere ulike aldersgrupper og at alle landsdeler (dvs. Nord-Norge, Trøndelag, Vestlandet, Sørlandet og Østlandet) skal være representert. Likestillings- og diskrimineringsloven gjelder for oppnevning av medlemmer til rådet. Dette vil sikre kjønnsmessig representativitet, ved at minst seks personer av hvert kjønn vil være representert i rådet. Bestemmelsen i andre punktum angir at rådet skal ha mediefaglig kompetanse og erfaring. Med dette menes at medlemmer med henholdsvis medievitenskapelig kompetanse og erfaringsbakgrunn fra mediebransjen skal være representert i rådet.

9.2 Endringer i markedsføringsloven

Til § 39

I bestemmelsen i andre ledd er begrepet «annet ledd» erstattet med «første ledd» og begrepet «fjerde ledd» erstattet med «tredje ledd».

Markedsføringsloven § 39 andre ledd henviser til to bestemmelser i kringkastingsloven § 3-1. Som følge av at daværende første ledd i kringkastingsloven § 3-1 ble opphevet med virkning fra 1. juli 2017, har daværende andre til sjette ledd blitt til nytt første til femte ledd. Endringen retter opp feilen som oppsto ved at henvisningene i markedsføringsloven ikke ble endret samtidig som endringen i kringkastingsloven § 3-1 trådte i kraft.

Kulturdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om endringer i kringkastingsloven mv. (Kringkastingsrådet, tilgjengeliggjøring for personer med funksjonsnedsettelse mv.).

Vi **HARALD**, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om endringer i kringkastingsloven mv. (Kringkastingsrådet, tilgjengeliggjøring for personer med funksjonsnedsettelse mv.) i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til lov om endringer i kringkastingsloven mv. (Kringkastingsrådet, tilgjengeliggjøring for personer med funksjonsnedsettelser mv.)

I

I lov 4. desember 1992 nr. 127 om kringkasting og audiovisuelle bestillingstjenester gjøres følgende endringer:

§ 2-19 skal lyde:

§ 2-19 *Tilrettelegging for personer med funksjonsnedsettelser*

NRK skal tilrettelegge programmer i kringkasting og audiovisuelle bestillingstjenester for personer med funksjonsnedsettelser gjennom teksting, tegnspråktolking, synstolking, lydtekst eller andre teknikker.

Riksdekkende kommersielle fjernsynskanaler med en andel på mer enn fem prosent av de samlede seertallene for fjernsyn skal tilrettelegge programmer for personer med funksjonsnedsettelser gjennom teksting, tegnspråktolking, synstolking eller andre teknikker.

Kongen kan gi forskrift om tilrettelegging for personer med funksjonsnedsettelser i NRKs programmer og i riksdekkende kommersielle fjernsynskanaler.

§ 3-1 fjerde ledd oppheves. Nåværende femte ledd blir nytt fjerde ledd.

§ 3-6 tredje ledd skal lyde:

På de vilkår som fremgår av § 3-7 skal produkt-plassering være tillatt i *kringkasting* og audiovisuelle bestillingstjenester i filmer, fiksjonsbaserte serier, sportsprogrammer og lette underholdningsprogrammer med unntak av programmer som er særlig rettet mot barn.

§ 3-7 første ledd bokstav d og f skal lyde:

d) For å unngå at *publikum* villedes skal programmer som inneholder produkt-plassering identi-

fiseres på en tydelig og nøytral måte ved begynnelsen og slutten av programmet, samt når programmet fortsetter etter et reklameavbrudd.

f) Programmer som er produsert eller bestilt av *kringkastingsforetak* underlagt norsk jurisdiksjon eller tilknyttede foretak, kan ikke inneholde produkt-plassering finansiert av politiske partiorganisasjoner.

§ 6-1 a første ledd skal lyde:

Medietilsynet avgjør om det skal gis tillatelse til å innlemme nye tjenester i Norsk rikskringkasting AS' allmennkringkastingsoppdrag.

§ 6-2 andre ledd oppheves.

§ 7-1 andre ledd skal lyde:

Kringkastingsrådet skal uttale seg i de programsaker som kringkastingssjefen forelegger for det, blant annet på grunnlag av inntømte henvendelser fra publikum om programvirksomheten, eller som Kringkastingsrådet finner grunn til å ta opp.

§ 7-1 tredje ledd oppheves. Nåværende fjerde ledd blir nytt tredje ledd, som skal lyde:

Kongen kan gi forskrift om Kringkastingsrådet.

§ 7-2 første ledd skal lyde:

Kringkastingsrådet består av 14 medlemmer med personlige varamedlemmer. Stortinget oppnevner *ti* medlemmer, hvorav ett medlem er lederen av Samisk Programråd. Kongen oppnevner *fire* medlemmer, deriblant lederen og nestlederen.

§ 7-2 tredje ledd skal lyde:

Medlemmene i Kringkastingsrådet skal representere ulike aldersgrupper og alle landsdeler. Rådet skal ha mediefaglig kompetanse og erfaring.

II

I lov 9. januar 2009 nr. 2 om kontroll med markedsføring og avtalevilkår mv. skal § 39 andre ledd lyde:

Vedtak kan også rettes mot medvirkere. Dette gjelder likevel ikke ved vedtak mot reklame i strid med kringkastingsloven § 3-1 *første* ledd og forskrifter gitt i medhold av kringkastingsloven § 3-1 *tredje* ledd. § 48 femte ledd gjelder tilsvarende.

III

Loven gjelder fra den tiden Kongen bestemmer.
